

Ekologija kopenskih ekosistemov OSNOVNI POJMI

Petra Košir

Prostor in čas

velika raznolikost prostora

pestrost neživih dejavnikov okolja

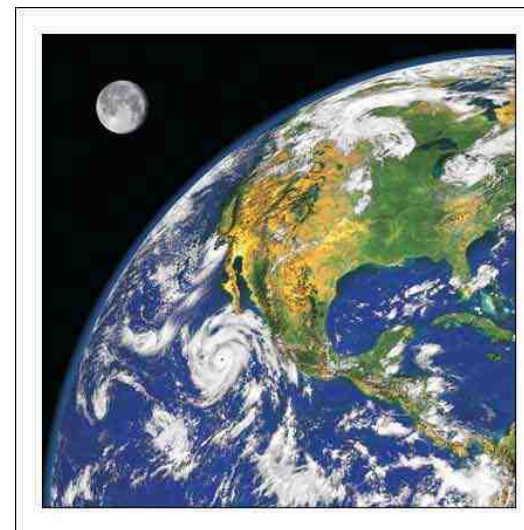
■ Prostor

- Kopno
- Voda
- Zrak

■ Čas

15 milijard let – Veliki pok

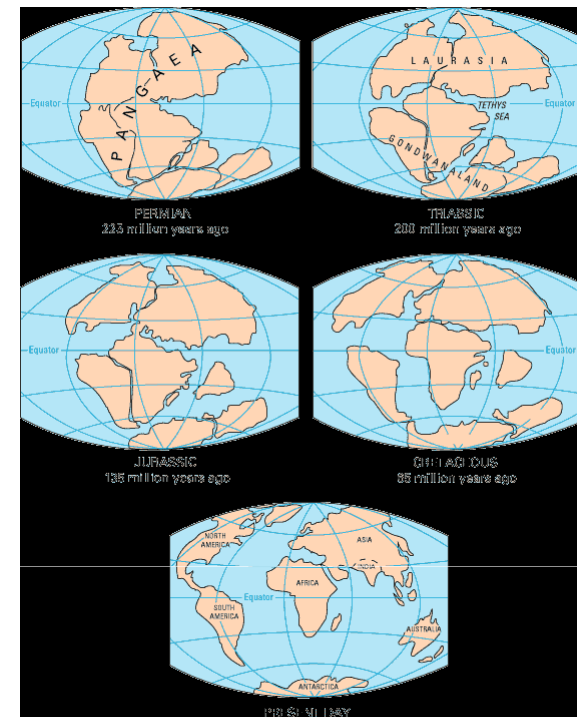
5 milijard let – nastanek Zemlje ²

Kopno

- nepoplavljen del zemeljske skorje
- tektonika zemeljskih plošč
- gorske verige
sever-jug; vzhod-zahod

Vpliv na relief: tektonika, padavine, vodotoki, ledeniki, vetrovi, človek

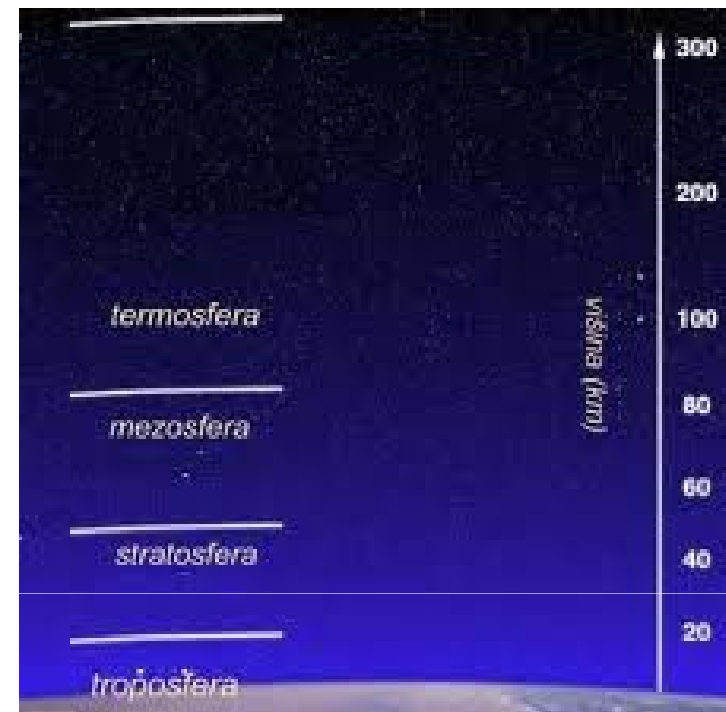
- prst
  - klimatske razmere
  - matična kamnina
  - prisotnost vode

Zrak

Atmosfera (prostor okoli Zemlje):

- Troposfera – do višine 10-15 km
- Stratosfera – nad troposfero do 50 km
- Mezosfera
- Ionosfera (tudi termosfera)

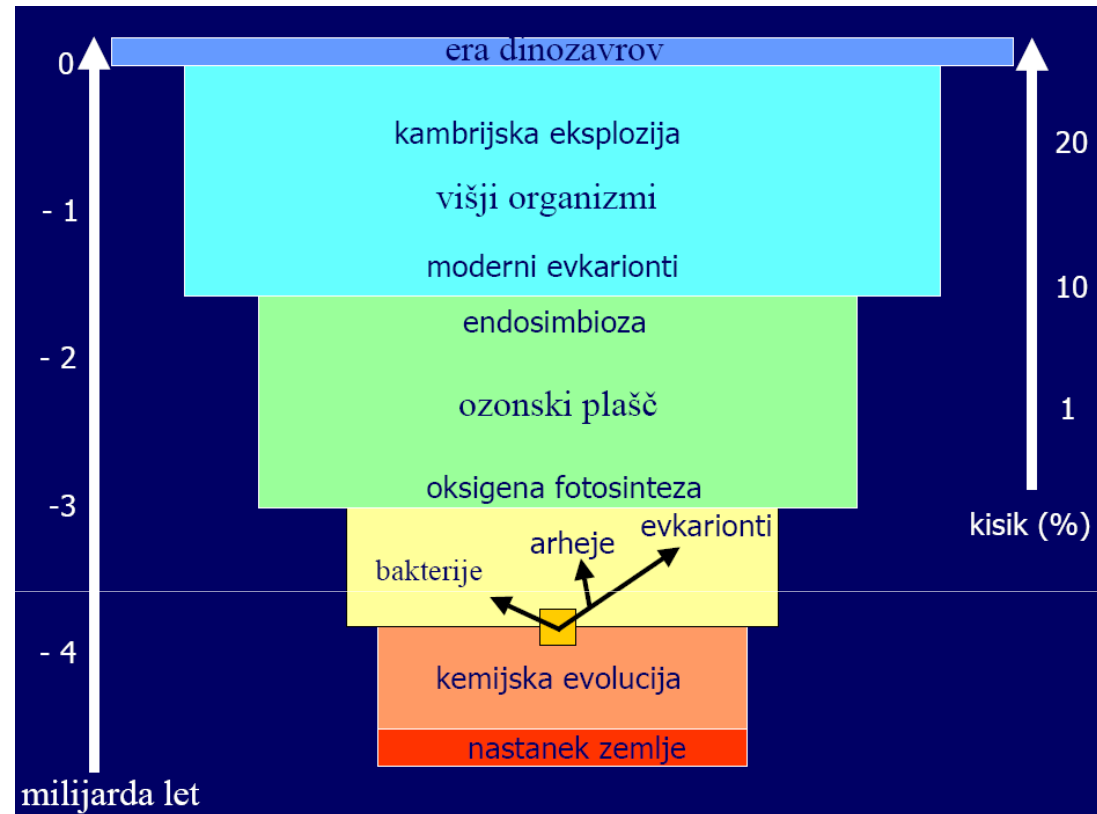

Pomen atmosfere za biosfero:

- ❑ Vir plinov (predvsem kisik in ogljikov dioksid)
- ❑ Medij za prenos vplivov in snovi
- ❑ Filter, ki zadrži nevarna sevanja
- ❑ Izolacijski učinek

Čas

- čas v evoluciji
- čas v ekologiji = pogoj
- časovno okno = možnost

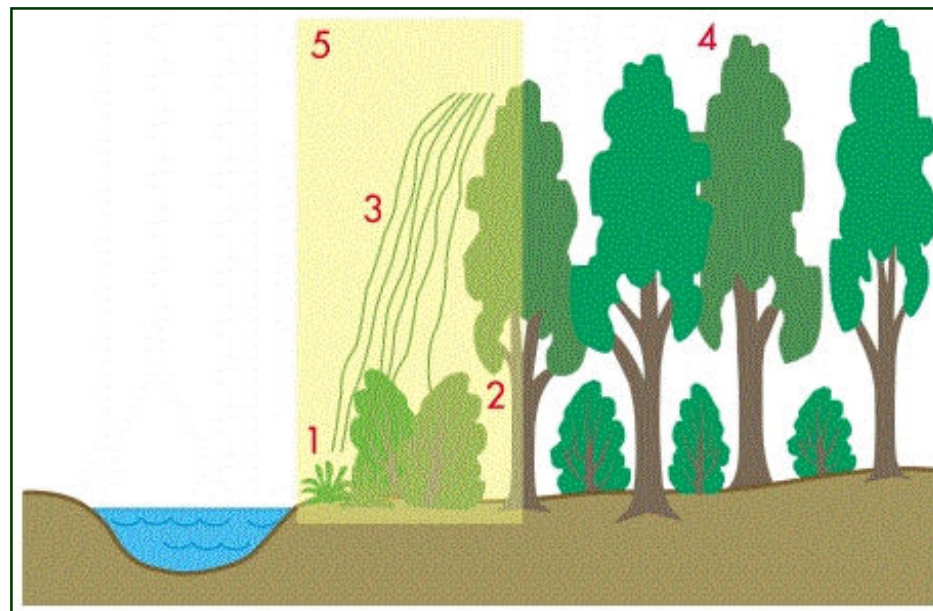
1. razvoj življenja v času
2. čas v življenju organizma

Ekosistem

= biotop (življenski prostor) + biocenoza (življenska združba)

Struktura ekosistema – vrstna sestava

Funkcija ekosistema – interakcije organizmov z abiotiskim in biotskim okoljem

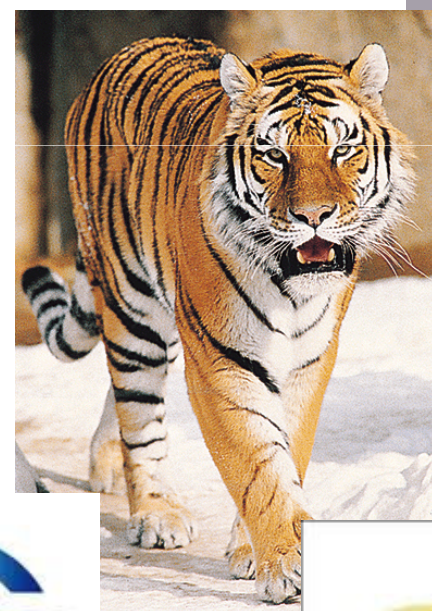

-
- **Biotop** – neživo okolje, v katerem prebiva skupina organizmov s podobnimi življenjskimi zahtevami – biocenoza ali združba
  - **Habitat** – bivališče, prostor posamezne vrste, kjer leta najde ustrezne življenske razmere
  - **Habitatni tip** — je rastlinska in živalska združba kot značilni živi del ekosistema, povezana z neživimi dejavniki (tla, podnebje, prisotnost in kakovost vode, svetlobe, itd.) na prostorsko opredeljenem območju

-
- **Biocenoza = življenska združba** – funkcionalno povezane populacije različnih vrst, ki sobivajo v skupnem prostoru
(zoocenoza, fitocenoza, fungicenoza, tanatocenoza)
  - **Biosfera** – biocenoza na celotnem planetu
  - **Kvalitativna analiza** – popis vseh vrst v združbi
  - **Kvantitativna analiza** – popis vseh vrst v združbi + abundanca (pogostnost) posamezne vrste

- Ključne vrste
- Bioindikatorske vrste
- Krovne vrste
- Karizmatične vrste
- Redke vrste
- Ogrožene vrste
  - ranljive
  - prizadete
  - kritično prizadete
- Gospodarsko pomembne vrste
- Značilne, vodilne vrste
- Ceh

-
- Vrstna pestrost (vrstna diverziteteta, species richness) - število vrst na določenem prostoru

Vrstna pestrost $\neq$ Biodiverziteteta

- Biodiverziteteta (biotska raznovrstnost, biotska pestrost):
  - popolna pestrost živih organizmov, vključno s pestrostjo ekoloških kompleksov, v katerih živijo
  - je bogastvo celotne biosfere, ki se odraža v genetski raznovrstnosti organizmov, v različnosti vrst živih bitij in v raznovrstnosti ekosistemov, ki jih organizmi sestavljajo (3 funkcionalne ravni biodiverzitetete, glej naslednji diapozitiv)
  - pestrost vseh oblik in funkcij v času in prostoru

- **Funkcionalne ravni biodiverzitet**
  - genska
  - vrstna
  - ekosistemska

- **Prostorske ravni biodiverzitet**
  - **alfa** (število različnih vrst na območju oz. v združbi)
  - **beta** (število različnih vrst v dveh sosednjih območjih oz. v dveh združbah)
  - **gama** (število različnih vrst v različnih območjih/različnih združbah širokega geografskega prostora)